

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIEN EN VLAAMSE RAND

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de selectie van tijdelijke projecten in het basis- en secundair onderwijs in het kader van een herwaardering van het lerarenambt
 - Principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit voorontwerp van besluit handelt over de selectie van tijdelijke projecten in het basisonderwijs en secundair onderwijs in het kader van de herwaardering van het lerarenambt.

Tijdens de periode vanaf 1 september 2022 tot en met 31 augustus 2025 kunnen schoolbesturen in Vlaanderen in totaal dertig tijdelijke projecten organiseren, waarvan vijftien in het basisonderwijs en vijftien in het secundair onderwijs.

Via deze tijdelijke projecten krijgen scholen van het basis- en secundair onderwijs de kans om oplossingen uit te werken en uit te proberen om enerzijds het lerarentekort terug te dringen en anderzijds het beroep van leraar te herwaarderen via ingrepen op de schoolorganisatie en via een wervend en doeltreffend HR-beleid. Waar dat nodig is, zal dit kunnen plaatsvinden in een regelluw kader.

Deze doelstellingen passen binnen de maatregelen die opgenomen zijn in de conceptnota herwaardering lerarenambt, die de Vlaamse Regering op 3 december 2021 goedkeurde.

Dit voorontwerp van besluit legt de doelstellingen voor deze projecten vast. Daarnaast wordt de organisatie van de oproep tot kandidaatstelling vastgelegd, evenals de wijze waarop de projectvoorstellen zullen beoordeeld en geselecteerd worden door een selectiecommissie.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Onderwijs en Vorming

Beleidsveld: Overkoepelende SD 2 Kwaliteitsvolle onderwijsprofessionals motiveren voor en houden in het onderwijs

Beleidsmatige doelstelling: OD 2.1 Het lerarentekort aanpakken door de aantrekkelijkheid en status van het lerarenberoep te verhogen

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2022/113 van 31 maart 2022.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

De voorbije maanden nam de Vlaamse Regering heel wat maatregelen om onze leerlingen maximaal onderwijs in de klas te laten genieten, zelfs onder de immense druk van de coronapandemie. Ondanks deze inspanningen blijven we vaststellen dat meer en meer leerlingen geen les op school kunnen krijgen, omdat scholen het steeds moeilijker hebben om geschikte leraren aan te trekken en te houden. Dit lerarentekort manifesteert zich al enkele jaren maar stelt zich nu nog pertinenter. Niet alleen binnen onderwijs maar binnen onze gehele arbeidsmarkt kampen we met krapte. Onderwijs moet daarom nog meer dan ooit de concurrentie aangaan met tal van andere sectoren. We moeten onze scholen daarom op korte en middellange termijn de nodige handvaten bieden om een concurrentiepositie te kunnen innemen.

In de conceptnota herwaardering lerarenambt, die de Vlaamse Regering op 3 december 2021 goedkeurde, hebben we verschillende maatregelen op korte en middellange termijn opgenomen om hier een antwoord op te bieden. Een deel van de maatregelen op korte termijn hebben we reeds uitgewerkt in een voorontwerp van decreet en in een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering (beide dossiers zijn ondertussen een tweede keer principieel goedgekeurd op 11 maart 2022, zie VR PV 2022/12 - punt 0039 en punt 0043).

De conceptnota bevat echter nog meer maatregelen die we moeten uitwerken en een van die maatregelen stelt dat we werk zullen maken van proeftuinen rond schoolorganisatie waarbij we o.a. nagaan of de schoolopdracht, de focus op de kerntaak, ..., de vlakke loopbaan kan doorbreken en er door een gericht en flexibeler HR beleid minder personeelsleden uitstromen en ziekteverzuim wordt teruggedrongen. In uitvoering hiervan wil ik scholen van het basis- en secundair onderwijs via een aantal tijdelijke projecten – en waar dat nodig is in een regelluw kader – de kans bieden om oplossingen uit te werken en uit te proberen, om enerzijds het lerarentekort aan te pakken en anderzijds het beroep van leraar te herwaarderen via ingrepen op de schoolorganisatie en via een wervend en doeltreffend HR-beleid.

Ik stel voor om de tijdelijke projecten voldoende tijd te geven om deze problematiek aan te pakken en duurzame resultaten na te streven, wat inhoudt dat we mikken op projecten die lopen vanaf 1 september 2022 tot en met 31 augustus 2025.

Om voldoende diversiteit mogelijk te maken en ook voldoende spreiding over het Vlaamse onderwijslandschap te garanderen, stel ik voor om dertig tijdelijke projecten mogelijk te maken, waarvan er vijftien plaats vinden in het basisonderwijs en vijftien in het secundair onderwijs. Om te zorgen voor voldoende regionale spreiding en diversiteit moet er minstens in elke Vlaamse provincie een tijdelijk project georganiseerd worden en kunnen er drie georganiseerd worden in Nederlandstalige scholen in het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad.

Deze tijdelijke projecten zullen worden georganiseerd binnen de klijtlijnen van het zgn. proeftuinendecreet - het decreet van 9 december 2005 betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs - waardoor projecten, waar nodig, aan de slag kunnen in een regelluw kader. Om ook de realisatie mogelijk te maken van projecten die geen afwijkingen van de regelgeving vergen voor de realisatie van de gekozen doelen, stel ik voor om binnen het contingent per onderwijsniveau de mogelijkheid te voorzien om telkens maximum drie projecten aan te duiden die binnen de bestaande regelgeving zullen werken.

Dit voorontwerp van besluit legt de doelstellingen voor deze projecten vast: het terugdringen van lerarentekort en het beroep van leraar herwaarderen.

Voor de realisatie van deze doelstellingen zoeken we alvast een antwoord op de volgende knelpunten:

- het aantrekken van leraren, het terugdringen van de uitstroom van leraren en het terugdringen van het ziekteverzuim van leraren, en dit door het voeren van een doeltreffend personeelsbeleid;
- het aantrekkelijk maken van de loopbaan van de leraar door bijsturingen aan de schoolorganisatie.

Schoolbesturen kunnen zich kandidaat stellen om via de organisatie van een tijdelijk project een van deze doelstellingen of beide doelstellingen te realiseren.

Daarnaast bevat het voorontwerp van besluit de wijze van organisatie van de oproep tot kandidaatstelling, evenals de wijze waarop de ingediende projectvoorstellen zullen beoordeeld en geselecteerd worden door een selectiecommissie.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

In dit artikel worden een aantal begrippen gedefinieerd die gehanteerd worden in het besluit.

Artikel 2

Dit artikel bakent het toepassingsgebied voor de tijdelijke projecten af tot de schoolbesturen, de scholen voor basis- en secundair onderwijs en de statutair aangestelde personeelsleden in die scholen.

Artikel 3

Dit artikel legt de doelstellingen vast die de kern vormen voor de organisatie van de tijdelijke projecten: het terugdringen van het lerarentekort enerzijds en het herwaarderen van het beroep van leraar anderzijds.

De realisatie van deze doelstellingen moet plaatsvinden binnen twee domeinen van de onderwijsorganisatie: de schoolorganisatie en het human resources beleid van de school of scholen en daarbij moet minstens een antwoord gezocht worden op minstens een de volgende knelpunten:

- het aantrekken van leraren, het terugdringen van de uitstroom van leraren en het terugdringen van het ziekteverzuim van leraren, en dit door het voeren van een doeltreffend personeelsbeleid;
- het aantrekkelijk maken van de loopbaan van de leraar door bijsturingen aan de schoolorganisatie.

Om dit te bereiken kan in een tijdelijk project afgeweken worden van de onderwijsregelgeving en dit binnen de klijtlijnen die daarvoor zijn vastgelegd in artikel 4 van het decreet van 9 december 2005 betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs.

Dit is echter geen absolute voorwaarde om een projectvoorstel in te dienen en te realiseren; dat kan ook zonder afwijkingen van de regelgeving.

Artikel 4

In totaal zullen er dertig tijdelijke projecten kunnen georganiseerd worden vanaf 1 september 2022 tot en met 31 augustus 2025.

Daarvan kunnen er vijftien plaatsvinden in het basisonderwijs en vijftien in het secundair onderwijs. Daarenboven moet er in elk onderwijsniveau minstens in elke Vlaamse provincie een

tijdelijk project georganiseerd worden en kunnen er drie georganiseerd worden in Nederlandstalige scholen van het tweetalige gebied Brussel-hoofdstad.

Tijdelijke projecten kunnen een gemotiveerde aanvraag doen om af te wijken van de regelgeving, maar dit is geen absolute voorwaarde. Daarom voorzien we ook dat in elk onderwijsniveau van de vijftien voorziene projecten er maximum drie projecten kunnen toegewezen worden die geen afwijkingen van de regelgeving hebben gevraagd.

Artikel 5

De oproep tot kandidaatstelling voor een tijdelijk project wordt uiterlijk op 1 mei 2022 openbaar gemaakt.

Aanvragers krijgen vervolgens tot 15 juni 2022 tijd om een projectvoorstel in te dienen bij het departement Onderwijs en Vorming.

De aanvrager is steeds het schoolbestuur van de school of scholen die het tijdelijke project zullen uitvoeren. Een project kan ook doorgaan in scholen van verschillende schoolbesturen die daartoe dan samen een gemeenschappelijk projectvoorstel indienen.

Een projectvoorstel moet minstens een van de twee doelstellingen aanpakken, maar kan ook beide doelstellingen omvatten.

Naast de nodige administratieve gegevens moet een projectvoorstel ook de nodige inhoudelijke gegevens bevatten:

- de doelstelling of doelstellingen die gekozen worden en de verantwoording van deze keuze;
- hoe de gekozen doelstelling(en) concreet zal worden gemaakt, de startdatum en welke tijdsduur daar voor zal nodig zijn, de financiële haalbaarheid binnen de toegekende onderwijsmiddelen, de concrete acties die ondernomen zullen worden en de planning ervan;
- als er afwijkingen van de regelgeving noodzakelijk zijn, moet er een overzicht van opgemaakt worden en moet verantwoord worden waarom die afwijkingen nodig zijn en waarom dit een kritieke factor vormt voor het project. Ook moet aangetoond worden dat de afwijkingen van de regelgeving borg staan voor de onderwijskwaliteit en voor de rechtszekerheid van zowel leerlingen als personeel;
- een opsomming van de concrete succesfactoren voor de realisatie van het project;
- een opsomming van de te verwachten eindresultaten;
- de vormgeving van de interne evaluatie van het project uitgaande van een duidelijk nul moment of van een duidelijke startsituatie;
- als meerdere scholen betrokken zijn: de beschrijving van de eventuele samenwerking tussen de scholen onderling.

Het is belangrijk dat het projectvoorstel gedragen wordt door het schoolteam en dat ze op de hoogte zijn van de inhoud en doelen van het voorstel. Daarom moet het projectvoorstel onderhandeld worden in het daartoe bevoegde onderhandelingscomité van de school of scholen die zullen deelnemen. Het protocol van deze onderhandelingen die voor elk van de deelnemende scholen zijn gevoerd, vormt daarom een noodzakelijk onderdeel van het ingediende projectvoorstel. Zonder de nodige protocollen zal een projectvoorstel dan ook niet ontvankelijk zijn.

Artikel 6

De projectvoorstellen worden beoordeeld door een selectiecommissie met 17 leden.

De leden van deze commissie worden aangeduid door de minister bevoegd voor onderwijs in volgende samenstelling:

- een afgevaardigde van de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs
- afgevaardigden van de overheid: twee afgevaardigden van het departement Onderwijs en Vorming, twee afgevaardigden van het Agentschap voor Onderwijsdiensten en een afgevaardigde van de Onderwijsinspectie;
- een afgevaardigde van elk van de representatieve vertegenwoordigers van de inrichtende

- machten: het Gemeenschapsonderwijs, POV, OVSG, Katholiek Onderwijs Vlaanderen en OKO;
- een afgevaardigde van elk van de representatieve vakorganisaties: ACOD, FCSOD (COC en COV) en VSOA
- twee wetenschappelijke experts die vertrouwd zijn met de domeinen waarbinnen de doelstellingen van de tijdelijke projecten moeten worden gerealiseerd (schoolorganisatie en personeelsbeleid).

Een van de leden van de commissie wordt als voorzitter gekozen.

Artikel 7

Bij de beoordeling van de projectvoorstellen houdt de selectiecommissie rekening met het aantal tijdelijke projecten dat kan worden georganiseerd in het basis- en secundair onderwijs en met de regionale spreiding, zoals vastgelegd in artikel 4.

Daarnaast moet ze met de volgende criteria rekening houden bij haar beoordeling:

- de inhoudelijke relevantie van het projectvoorstel t.a.v. de gekozen doelstelling(en) en de opportuniteit i.f.v. de gekozen doelstelling(en);
- de haalbaarheid van het (de) vooropgestelde concrete projectvoorstel(len). Daarbij wordt rekening gehouden met de schaalgrootte, de startdatum en tijdsduur, het lokaal draagvlak en de financiële haalbaarheid binnen de toegekende onderwijsmiddelen;
- de vaststelling of er al of niet een afwijking(en) op de regelgeving noodzakelijk is (zijn) en in welke mate de voorgestelde afwijking(en) van regelgeving een kritieke factor is (zijn) voor het project en of die borg staat (staan) voor de onderwijskwaliteit en voor de rechtszekerheid van zowel leerlingen als personeel;
- de verwachtingen betreffende de organieke implementeerbaarheid van de projectresultaten op het gekozen domein (schoolorganisatie, personeelsbeleid of beiden) en op budgettair vlak;
- de deelname van een of meer scholen per project, met een voorkeur voor meer scholen (kwantiteit), en in voorkomend geval de intensiteit van de samenwerking tussen de betrokken scholen (kwaliteit);
- de evalueerbaarheid, zowel intern als extern, van het projectvoorstel. Een duidelijk nul moment of een duidelijke startsituatie zal daarbij een belangrijk criterium vormen;
- de terugdraaibaarheid van de voorgestelde afwijking(en) van de regelgeving bij de beëindiging van het project;
- de aanwezigheid van een protocol van akkoord of een protocol van niet-akkoord betreffende de onderhandelingen over het projectvoorstel in het bevoegde lokaal comité van de deelnemende school of van de deelnemende scholen.

Als ze dat nodig vindt in het kader van de beoordeling van een projectvoorstel kan de selectiecommissie aan de aanvrager bijkomende informatie vragen over het voorstel. Ze kan een projectvoorstel ook terugsturen met de vraag tot bijsturing of aanpassing voordat ze er een definitief oordeel over velt.

De selectiecommissie legt haar werking vast in een huishoudelijk reglement en legt dit voor aan de Vlaamse minister, bevoegd voor onderwijs.

Artikel 8

De selectiecommissie legt de door haar weerhouden projectvoorstellen voor aan de Vlaamse Regering, die vervolgens de tijdelijke projecten toekent.

Artikel 9 en 10

Deze artikelen bevatten de inwerkingtreding en uitvoering van het besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van besluit heeft geen financiële weerslag.

De Inspectie van Financiën gaf een gunstig advies op 30 maart 2022.

Met toepassing van artikel 32, § 2, 2° van het besluit VCO is het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor de begroting niet vereist.

B. ESR-TOETS

De ESR-toets is niet van toepassing op dit voorontwerp van besluit, want dit dossier bevat geen pps-project of maakt geen alternatief gefinancierde investeringen mogelijk.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Het voorontwerp van besluit zal, na principiële goedkeuring door de regering, voor advies aan de Raad van State voorgelegd worden met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de selectie van tijdelijke projecten in het basis- en secundair onderwijs in het kader van een herwaardering van het lerarenambt;

2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand:

- 2.1. te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen zoals bepaald in artikel 84, § 1, eerste lid, 2° van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.
- 2.2. te gelasten de oproep tot het indienen van projectvoorstellen reeds openbaar te maken, zodat de geïnteresseerde schoolbesturen en scholen al de nodige voorbereidingen kunnen treffen om voorstellen op te stellen en in te dienen voor 15 juni 2022.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS